

@fosselat

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سیمای مهمانی در قرآن [آداب میزبان و مهمان]

رسول خدا به امیر موان فرمود :

یا علی ! ... اکرم الضیف و لو کان کافرا

[جامع الاخبار ص ۸۴]

فهرست

- ۱- چهار مورد از آداب مهمان نسبت به میزبان (احزاب، ۵۳)
- ۲- قبل از ورود به منزل میزبان اجازه بگیرید و سلام کنید (نور، ۲۷)
- ۳- میزبان جواب سلام مهمان را با تحیت و سلامی بهتر اجابت کند. (نساء، ۸۶)
- ۴- اگر کسی در منزل نبود مهمان وارد نشود و چنانچه میزبان (صاحب خانه) عذر آورد عذر او را بپذیرد. (نور، ۲۸)
- ۵- در مجلس مهمانی در گوشی صحبت کردن باعث ناراحتی و آزار مومنان است. [نجوی ممنوع] (مجادله - ۱۰ و ۹)
- ۶- در مجلس مهمانی فریاد ترنید [میانه روی حکیمانه در رفتار و گفتار] (لقمان، ۱۹)
- ۷- از آداب نشستن در مجالس بزرگداشت اهل علم [به تازه واردها جا دهید]
- ۸- هنگام خوردن طعام، به آن نگاه کنید [به صورت و غذای اهل مجلس نگاه نکنید] (عبس، ۲۴)
- ۹- در مجلس مهمانی به اندازه بخورید و اسراف نکنید (اعراف، ۳۱)
- ۱۰- خانه هایی که غذا خوردن در آنها مجاز است [یازده دسته] (نور، ۶۱)
- ۱۱- خداوند هیچ میزبانی را در مقابل مهمانش رسوا نکند. [درخواست لوط علیه السلام از قوم گنه کارش] (حجر، ۶۷ تا ۷۰)
- ۱۲- نمونه ای از مهمانی قرآنی [مهمان نوازی ابراهیم خلیل الله علیه السلام] (ذاریات، ۲۴ تا ۲۷ و حجر، ۵۲ و ۵۱ و هود، ۶۹ و ۷۰)

احزاب ۵۳

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ
لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرٍ نَظِيرِينَ إِنَاءَهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ
فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ
إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا
يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ....

ای کسانی که ایمان آورده اید! در بیوت پیامبر داخل نشوید مگر به شما اجازه برای صرف غذا داده شود (مشروط بر اینکه قبل از موعد نیائید و) در انتظار وقت غذا ننشینید. اما هنگامی که دعوت شدید داخل شوید و وقتی غذا خوردید پراکنده شوید، و (بعد از صرف غذا) به بحث و صحبت ننشینید. این عمل پیامبر را ناراحت می‌کرد ولی او از شما شرم نمی‌کند، اما خداوند از (بیان) حق شرم ندارد....

پیام ها و آموزه های آیه

- ۱- بدون اجازه (و دعوت قبلی) برای صرف غذا داخل خانه میزبان نشوید.
- ۲- پس از دعوت، قبل از رسیدن وقت مهمانی، وارد خانه میزبان نشوید.
- ۳- هنگامی که وقت غذا خوردن فرا رسیده، مهمانان را منتظر نگذارید.
- ۴- پس از غذا خوردن، برخیزید و بروید وقت میزبان را نگیرید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا
غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنَسُوا وَتَسَلَّمُوا
عَلَىٰ أَهْلِهَا ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

ای کسانی که ایمان آورده اید در خانه هائی غیر از خانه خود وارد نشوید تا اجازه بگیرید و بر اهل آن خانه سلام کنید، این برای شما بهتر است، شاید متذکر شوید. (۲۷)

۳ « میزبان جواب سلام مهمان را با تحیت و سلامی بهتر اجابت کند.

نساء ۸۶

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا
بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

و هنگامی که کسی به شما تحیت گوید پاسخ آنرا به طور بهتر دهید یا (لا اقل) به همان گونه پاسخ گوئید.
خداوند حساب همه چیز را دارد. (۸۶)

۴ « اگر کسی در منزل نبود مهمان وارد نشود و چنانچه میزبان (صاحب خانه) عذر آورد عذر او را بپذیرد.

نور ۲۸

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا
حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ارجِعُوا
فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

و اگر کسی در آن نیافتید داخل آن نشوید تا به شما اجازه داده شود، و اگر گفته شود بازگردید، بازگردید، که برای شما پاکیزه تر است و خداوند به آنچه انجام می‌دهید آگاه است. (۲۸)

مجادله ۹ و ۱۰

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَى
وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ
الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

ای کسانی که ایمان آورده اید هنگامی که نجوی می‌کنید به گناه و تعدی و معصیت رسول خدا نجوی نکنید. و به کار نیک و تقوی نجوی کنید. و از مخالفت خدائی که بازگشت و جمع شما به سوی او است بپرهیزید. (۹) نجوی تنها از ناحیه شیطان است. می‌خواهد با آن مؤمنان غمگین شوند. ولی نمی‌تواند ضرری به آنها برساند جز به فرمان خدا. بنابراین مؤمنان باید تنها بر خدا توکل کنند. (۱۰)

لقمان ۱۹

وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ
صَوْتِكَ إِنْ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتِ
الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

(پسر!) در راه رفتن اعتدال را رعایت کن، از صدای خود بکاه (و هرگز فریاد مزین) که زشتترین صداها صدای خران است. (۱۹)

مجادله ۱۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي
الْمَجَالِسِ فَانْفَسِحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا
فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

ای کسانی که ایمان آورده اید هنگامی که به شما گفته شود مجلس را وسعت بخشید (و به تازه واردها جا دهید) وسعت بخشید، خداوند (بهشت را) برای شما وسعت می‌بخشد، و هنگامی که گفته شود برخیزید برخیزید، اگر چنین کنید خداوند آنها را که ایمان آورده اند و کسانی را که از علم بهره دارند درجات عظیمی می‌بخشد. (۱۱)

« ۸ هنگام خوردن طعام، به آن نگاه کنید [به صورت و غذای اهل مجلس نگاه نکنید]

عبس ۲۴

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾

انسان باید به غذای خویش بنگرد. (۲۴)

اعراف ۳۱

... وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

... و بخورید و بیاشامید و اسراف نکنید که خداوند مسرفان را دوست نمی‌دارد. (۳۱)

نور ۶۱

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ أَوْ مَا مَلَكَتُمْ مَفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

بر نابینا و افراد شل و بیمار گناهی نیست (که با شما هم غذا شوند) و بر شما نیز گناهی نیست که از خانه های خودتان (خانه های فرزندان یا همسرانتان که خانه خود شما محسوب می شود بدون اجازه خاصی) غذا بخورید، و همچنین خانه های پدرانتان یا خانه های مادرانتان یا خانه های برادرانتان یا خانه های خواهرانتان یا خانه های عموهایتان، یا خانه های عمه هایتان، یا خانه های داییهائیتان، یا خانه های خاله هایتان، یا خانه ای که کلیدش در اختیار شما است، یا خانه های دوستانتان. بر شما گناهی نیست که بطور دسته جمعی یا جداگانه غذا بخورید، و هنگامی که داخل خانه ای شدید بر خویشتن سلام کنید، سلام و تحیتی از سوی خداوند، سلام و تحیتی پر برکت و پاکیزه، اینگونه خداوند آیات را برای شما تبیین می کند شاید اندیشه کنید. (۶۱)

« ۱۱ » خداوند هیچ میزبانی را در مقابل مهمانش رسوا نکند. [درخواست لوط، علیه السلام از قوم گنه کارش]

حجر ۶۷ الی ۷۰

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ إِنَّ
هَؤُلَاءِ ضِيفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾ وَاتَّقُوا اللَّهَ
وَلَا تَخْزُونِ ﴿٦٩﴾ قَالُوا أَوْلَمِ نَنْهَكَ عَنِ
الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

(از سوی دیگر) اهل شهر (با خبر شدند و به سوی خانه لوط) آمدند در حالی که به یکدیگر بشارت میدادند. (۶۷) (لوط) گفت اینها میهمانان منند، آبروی مرا نریزید! (۶۸) و از خدا بپرهیزید و مرا شرمنده نسازید! (۶۹) گفتند مگر ما تو را از جهانیان نهی نکردیم (و نگفتیم احدی را به میهمانی نپذیرا!). (۷۰)

ذریات ۲۴ الی ۲۷

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

ایا خبر مهمانهای بزرگوار ابراهیم به تو رسیده است؟ (۲۴) در آن زمان که بر او وارد شدند و گفتند: سلام بر تو! او گفت سلام بر شما که جمعیتی ناشناخته اید! (۲۵) و به دنبال آن پنهانی به سوی خانواده خود رفت و گوساله فریه (و بریانی را برای آنها) آورد. (۲۶) و آنرا نزدیک آنها گذارد (ولی با تعجب دید دست به سوی غذا نمی‌برند) گفت! آیا شما غذا نمی‌خورید؟ (۲۷)

حجر ۵۱ و ۵۲

وَنَبِّئُهُمْ عَنِ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

و به آنها (بلدگانم) از میهمانهای ابراهیم خبر ده. (۵۱) هنگامی که بر او وارد شدند و سلام گفتند (ابراهیم) گفت ما از شما بی‌مناکیم! (۵۲)

هود ۶۹ و ۷۰

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعَجَلٍ حَنِيدٍ ﴿٦٩﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

فرستادگان ما با بشارت نزد ابراهیم آمدند گفتند: سلام (او نیز) گفت سلام و طولی نکشید که گوساله بریانی (برای آنها) آورد. (۶۹) (اما) هنگامی که دید دست آنها به آن نمی‌رسد (و از آن نمی‌خورند) آنها را زشت شمرد و در دل احساس ترس نمود (اما به زودی) به او گفتند نترس ما به سوی قوم لوط، فرستاده شدیم. (۷۰)

پیام ها و آموزه های آیه

- ۱- مهمان، محترم است «ضیف ... المکرمین»
- ۲- مهمان وقتی وارد شد، سلام کند «قالوا سلاما»
- ۳- جواب سلام او لازم است «قال سلام»
- ۴- صاحب خانه دور از چشم مهمان به سراغ تهیه غذا برود. «فراغ» [آشپزخانه جلو چشم مهمان نباشد]
- ۵- غذا را در خانه تهیه کنیم «إلی أهله»
- ۶- پذیرایی سریع باشد «فجاء» [فاء نشانه سرعت است]
- ۷- بهترین غذاها فراهم شود. «بعجل سمین» - «عجل حنیذ»
- ۸- مهمان را نزد سفره نبریم، بلکه سفره را نزد مهمان بیاندازیم. «فقربه إلیهم»
- ۹- از مهمان نپرسیم غذا خورده ای یا نه « فراغ الی اهله فجاء»
- ۱۰- شخصا از مهمان پذیرایی کنیم « فجاء» [مردخانه از مهمان مرد پذیرایی کند]